

Пуковник ЖАК ОГАР

ЈА САМ ПРОИЗВОД ИСТОРИЈЕ СВОГ ЖИВОТА

Фото: Горан Станковић

ЕКСКЛУЗИВНО

Пише Драгана МАРКОВИЋ

ПОСЛАО САМ ЉУДЕ ДА ИЗВИДЕ ПУТ МИТРОВИЦА–ВУЧИТРИ, ДВЕ ПАТРОЛЕ НА ЏИПОВИМА НАИШЛЕ СУ НА КОЛОНУ БРИТАНСКИХ ОКЛОПНИХ ЈЕДИНИЦА, КОЈА ЈЕ ИШЛА ИЗ ПРИШТИНЕ У ПРАВЦУ МИТРОВИЦЕ. НА ЊИХОВИМ ТЕНКОВИМА БИЛИ СУ ПРИПАДНИЦИ ОВК, ВИЈОРИЛЕ СУ СЕ АЛБАНСКЕ ЗАСТАВЕ. МОЈА ПАТРОЛА, КОЈА ЈЕ БРОЈАЛА ТЕК НЕКОЛИЦИНУ ЉУДИ, ЗАУСТАВИЛА ЈЕ БРИТАНСКУ БРИГАДУ КАКО БИ ЈЕ СПРЕЧИЛА ДА ПРОДРЕ ДАЉЕ У ФРАНЦУСКИ СЕКТОР.

Историја француско-српских дипломатских односа бележи 180 година постојања – од блиског савезништва у Првом и Другом светском рату до учешћа Француске у агресији 1999. године на Савезну Републику Југославију. У најтежем тренутку за Србе на Косову и Метохији јуна 1999. године, када је почело повлачење југословенске војске, издвојило се једно име које ће остати упамћено по официрској части и људскости – име пуковника Жака Огара, команданта француских специјалних снага.

„Време измештања наше војске са Косова и Метохије било је време хаоса. Нама је погинуло толико људи да једноставно нисмо могли да схватимо да припадници КФОР-а не могу да учине ништа да обуздају ситуацију. У свему томе појавио се пуковник Жак Огар. Терористи ОВК су на прилазу Косовској Митровици блокирали велику колону Срба са возилима, у којој су биле жене, деца. Били су нападнути са свих страна. Пуковник Огар је дошао и зауставио то крвопролиће, неке људе је пребацио хеликоптером, неким је омогућио да возилима наставе пут, довео их до Косовске Митровице. Таква је била ситуација. Ето, зато је он частан човек и прави војник” – записао је у свом „Ратном дневнику” генерал Небојша Павковић, командант Треће армије те 1999. године.

Пуковник Жак Огар потиче из војничке породице. Од оца је слушао о традицији француско-српског пријатељства. Зато је српским официрима са којима је преговарао о уласку француских трупа на Косово и Метохију рекао: „Не долазим као непријатељ, већ као војник који обавља своју дужност.” То је и чинио – и спасао многе српске животе.

Дубоко поражен осећајем да је био на погрешној страни те 1999, пуковник Огар већ 2000. напушта војску Фран-

Као неко ко познаје историју, осећао сам истинску солидарност и емпатију као хришћанин, када сам видео шта се на Косову и Метохији догађа са српским манастирима, монасима, монахињама. Када сам видео како их нападају, муче, пљачкају, био сам ужаснут. Такође, осетио сам да сам у потпуности солидаран са оним што се догађало Србима, будући да сам знао да су Срби од давнина пријатељи Француске.

Фото: Горан Станковић

цуске. Данас води два предузећа, која се баве консалтингом и безбедношћу.

Све што је спознао и доживео на Косову и Метохији ратне 1999. године описао је у књизи „Европа је скончала у Приштини”, веома читаној у Француској. Објашњавајући свој однос према француско-српском пријатељству Жак Огар у једном разговору за новине каже: „Србија би требало да буде пример Француској. Сачували сте нацију, културу, традицију, природу, религију. Ми смо заражени мондијализмом. Србија данас подсећа на земљу Астерикса и Обеликса. Ви сте сада несаломиви Гали Европе!”

За изразиту храброст и херојство пуковника Жака Огара је председник Француске одликовао Орденом Легије части, а председник Републике Србије Медаљом „Милош Обилић”. Његова одлука да помогне манастирима који су били у опасности и да заштити православно становништво, укључујући и манастир Девич, у јуну 1999. године, донела му је највише одликовање Српске православне цркве – Орден Светог Саве, а свим тим признањима овом див-јунаку придружила се и Награда „Браћа Карић” за добротворство – јачање мира, сарадње и пријатељства међу народима.

Постоји танка граница која дели равнодушност од кривице. На њу најдиректније упозоравају речи Жана Америка, логораша из Аушвица, који каже: „Свет који прашта и заборавља ме је осудио, а не они који су починили хорор.” У свету равнодушних Ваше дело и Ваш глас издвојили су се као осуда неправде, као пут до истине о свему што се те 1999. године дешавало на Косову и Метохији. Шта је учинило да се Ви као човек и официр побуните против неправде чињене над српским становништвом? – Можда би први део одговора био једноставно то што сам био револтиран свим оним што сам видео на Косову и Метохији 1999. године. Дубоко су ме погодили догађаји који су се одвијали пред мојим очима, пред очима мојих људи. Наравно, постоји и дубљи део одговора. Као неко ко познаје историју, осећао сам истинску солидарност и емпатију као хришћанин, када сам видео шта се на Косову и Метохији догађа са српским манастирима, монасима, монахињама. Када сам видео како их нападају, муче, пљачкају, био сам ужаснут. Такође, осетио сам да сам у потпуности солидаран са оним што се догађало Србима, будући да сам знао да су Срби од давнина пријатељи Француске.

Бити одлучан и трезвен у тренуцима ратног ужаса, доносити брзе одлуке засноване на разликовању добра и зла, целата и жртве – одлика су врхунских официра. Потичете из војничке породице у неколико генерација. Потомак сте генерала Жака Огара, официра морнаричке пешадије, борца из Другог светског рата и ратова из Индокине и Алжира, син Емил-Луја Огара, официра афричке армије, нећак генерала Пјера де Беновила, хероја Покрета отпора и борца за ослобођење Француске. Ваш брат је ар-

Никад нећу заборавити друго вече по нашем доласку у Косовску Митровицу, један мали јуно који се паркирао испред моје командне месце, из које је изашла мајка Макарија, и њуманија манасхира Соколица, која је дошла да тражи нашу помоћ за манасхир Девич. То уопште није било испланирано, то чак није ни садало у моју мисију. Одговорио сам потврдно, наравно, и њуманија нас је дозивала у помоћ. То је био само увод у њихово свакодневну нестварну операцију. Били смо сведоци невероватних ствари, чинили смо најбоље што смо умели. Ми француски војници нисмо били непријатељи Срба, нисмо их дошли да донесемо још више драме и несреће покрајини него што је већ имала.

мијски генерал Жан-Франсоа Огар. Откуд толико официра у Вашој породици?

– Неки то називају агавизмом, али ја мислим да је реч о породичној традицији. Велики утицај у том смислу свакако дугујем оцу. Још као дете, био сам са њим у Африци. Свидео ми се тај војнички живот, свидела ми се та идеја да се људи окупе у служби домовине, у служби највиших вредности које домовина представља, тако да сам сматрао сасвим природним да и сам постанем војник, након свих тих генерација. У избору моје професије није било никаквог условљавања, мислим да је заиста реч о склоности, о преносу склоности.

Шта Вам је рекао отац када сте кренули на Косово?

– Мој отац је за мене био пре свега узор, неко коме сам се неизмерно дивио, кога сам неизмерно волео. Када сам му најавио да су ме одредили за мисију на Косову, он ме је подсетио на темеље француско-српског пријатељства. А кад ми је све то испричао, рекао сам себи да ћу некако да се снађем да ме прераспореду у неку другу мисију, вероватно у Африку, и да нећу да улазим у ту причу на Косову. Тада ми је отац рекао: „А не, не смеш да одбијеш мисију, мораш да је прихватиш!” И додао: „Ти ћеш је боље обавити тим пре што имаш истинску способност расуђивања, захваљујући овом нашем разговору.” Данас знам да је био у праву и да је правилно расуђивање то што чини разлику између правог официра и неког просечног.

Реално гледано Ви сте јуна те 1999. године као командант француских специјалаца учинили оно што је и требало да буде улога КФОР-а – заштитили сте угрожене – Србе који су се повлачили за својом војском. Нажалост, већи део КФОР-а мирно је гледао како се врше злочини над Србима. Када сте и како приметили да постоји пристрасност, да ту нешто не функционише како би требало?

– То је одлично питање. Одмах сам приметио тај проблем код британске војске. По-

Уверен сам да је генерал Павковић официр на кога Србија треба да буде поносна. Била би ми част да ја једног дана посетим у затвору. Био бих веома срећан и веома почастиован да ојшћујем у Финску, да ја ујознам и да му изразим своје брајско поштовање.

што сам био под командом генерала британских специјалних снага, који је командовао целокупним специјалним снагама НАТО-а, требало је да координирамо једни с другима. Одмах сам схватио да мој британски генерал није желео да се ја превише брзо распоредим у предвиђену зону француске одговорности у Косовској Митровици. Са друге стране имао сам и јасно упутство шефа Генералштаба француске армије који ми је рекао: „Срби одлазе, Французи су одмах иза њих, нема места за ОВК између одласка Срба и доласка Француза.” Он није хтео да се припадници ОВК увуку између одласка Срба и доласка Француза у нашу зону одговорности. Тако да сам, уз дозволу мог шефа у Паризу, антиципирао распоређивање француских специјалних снага у нашу зону одговорности у Косовској Митровици. А ту сам видео да су Британци већ били распоређени у малим тимовима специјалних снага са ОВК. Тако је и дошло до те епизоде, те заседе која је постављена српским цивилима који су ишли из Пећи у Митровицу, а која се догодила уз уплитање Британаца и ОВК.

Догодио се још један опасан инцидент.

– Да, послао сам људе да извиде пут Митровица–Вучитрн, две патроле на џиповима су наишле на колону британских оклопних јединица, која је ишла из Приштине у правцу Митровице. На њиховим тенковима били су припадници ОВК, вијориле су се албанске заставе. Моја патрола, која је бројала тек неколицину људи, зауставила је британску бригаду како би је спречила да продре даље у француски сектор. Моји људи су ме обавестили да су се нека оклопна возила упутила ка Митровици, они нису очекивали да смо ми већ били ту, јер су хтели да стигну пре француске бригаде, како би нас дочекали одбори ОВК, што је било неприхватљиво. Чињеница да су припадници ОВК били на британским оклопним возилима био је очигледан доказ њихове узајамне сарадње.

Конфронтација је трајала шест сати, између мог малог тима француских специјалних снага и британске оклопне бригаде. Француски војници и официр који је командовао патролом су ме питали шта да раде, >

ЕКСКЛУЗИВНО

Фото: Стеван Лазаревић

ја сам им рекао: „Немојте даље да напредујете, а ако они крену напред, пуцајте на њих!“ То је био озбиљан инцидент како са француске тако и са британске стране. О томе смо обавестили наше шефове, требало им је шест сати да реше проблем. На крају су се Британци окренули и вратили у Приштину. Британци су отишли веома бесни, али су отишли. И Албанци из ОВК су исто тако били врло бесни. Са нама је било и неколико српских официра у улози посматрача, који су били веома срећни због таквог расплета ситуације. То није променило даљи ток историје, али тај инцидент између такозваних савезника је веома интересантан.

О Вашој професионалности постоје многа сведочанства наших ратних команданата из 1999. године. Како време пролази долазимо до све више информација. Познајући ситуацију о којој говорите, заиста је фасцинантно у тако кратком времену, у таквим околностима, донети једну такву одлуку.

– То је сама суштина мог посла, смисао обављања моје дужности. Мислим да је морална едукација једног официра исто толико битна као и његова тактичко-техничка обука.

О искуству са такозваном ОВК били сте довољно храбри да изговорите истину. У једном новинском разговору рекли сте и: „То што је ОВК била привилеговани саговорник ЕУ представља искривљивање историје, кршење међународног права и враћање цивилизације уназад.“ Како је у овом нашем времену и цивилизацијском тренутку могло да се догоди тако нешто?

– Мислим да није никаква тајна да западној цивилизацији данас једноставно није добро. Декристијанизација је почела још пре 250 година, у ствари, у време Француске револуције. Можда ће то неког шокирати, али то стварно мислим. Различите фазе те декристијанизације, посебно у Француској, као што су напуштање моралних вредности, материјализам, капи-

тализам без граница, дух уживања, довољни су разлози који су нажалост довели западну цивилизацију до урушавања и пада.

Говорили смо о официрском моралу, части, дужности... Како Ви видите пресуде које су српским високим официрима изречене у Хагу?

– Нико од нас не може тачно да зна шта се дешавало на терену усред ратних дејстава. Пратећи рад Трибунала мислим да је та међународна правда изманипулисана, правда „победника”, правда која делује по наредби НАТО-а, наредби САД, наредби Европске уније. Зато нисам изненађен да су најтеже казне донете против српских официра, ма шта да су они урадили. Уверен сам да су то официри достојни поштовања, који су само обављали своју дужност. Правда победника је током читаве историје била немилосрдна према побеђенима. У марту 2019. године био сам и говорио у Београду, када је обележена тужна 20. годишњица почетка бомбардовања СРЈ. Тада сам добио ратни дневник генерала Павковића, који издржава казну затвора у Финској. Веома ме је дирнуо тај његов гест, ја га не познајем лично, али сам сигуран да је он изузетан официр, чија се част не може довести у питање. Сигуран сам у то. Уверен сам да је он официр на кога Србија треба да буде поносна. Била би ми част да га једног дана посетим у затвору. Био бих веома срећан и веома почастован да отпутујем у Финску, да га упознам и да му изразим своје братско поштовање.

Шта су Балкан, Европа и свет добили агресијом на СРЈ и покушајем стварања такозване државе Косово? Какав је по Вама епилог тог ужаса из ратне 1999. године?

– Бићу јако строг. Мислим да Европа није изашла као победник из те епизоде. Зато сам и написао књигу коју сам насловио „Европа је скончала у Приштини” јер мислим да се Европска унија потпуно дискредитовала у тој причи. Ништа није решено, нису решени никакви проблеми на Балкану, само су још више погоршани, још је више доливлено уље на ватру. То је за мене апсолутно неодговорна политика, у којој смо ми одиграли игру Сједињених Америчких Држава и Немачке.

Све што сте спознали и доживели на Косову и Метохији те ратне 1999. године описали сте у књизи „Европа је скончала у Приштини”, веома читаној у Француској. Како сте се и зашто одлучили на тај потез?

– Књигу сам написао чим сам се вратио са Косова, крајем 1999. године. Једноставно сам морао да је објавим, да кажем јавно шта сам доживео.

Када бисте из тог косовског искуства издвојили најјачу импресију – која би то била?

– Оно што је на мене оставило најјачи утисак јесте брзина којом су се догађаји одвијали када сам дошао на Косово.

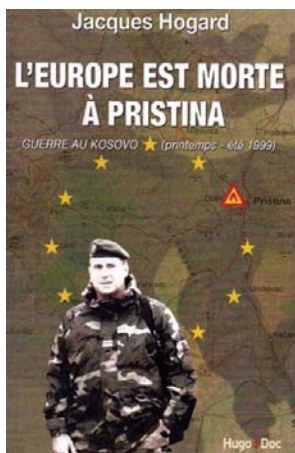
Пре него што кренете у одређену операцију, сагледате је на неки начин, али уз одређено одстојање. Наравно, иако сте све испланирали, јер све треба планирати, ништа се не догађа онако како сте планирали. Никад нећу заборавити друго вече по нашем доласку у Косовску Митровицу, један мали југо који се паркирао испред мог командног места, из ког је изашла маги Макарија, игуманија манастира Соколица, која је дошла да тражи нашу помоћ за манастир Девич. То уопште није било испланирано, то чак није ни спадало у моју мисију. Одговорио сам потврдно, наравно, игуманија нас је дозивала у помоћ. То је био само увод у готово свакодневну нестварну операцију. Били смо сведоци невероватних ствари, чинили смо најбоље што смо умели. Ми француски војници нисмо били непријатељи Срба, нисмо ту дошли да донесемо још више драме и несреће покрајини него што је већ имала.

У Девичу је све почело. Нисам ни знао да постоји тај манастир, нисам ни знао да постоји манастир у Соколици, нисам знао за скрнављења и насилништва која су починили припадници ОВК у њима. Одједном, морали смо да се укључимо у конкретан случај који није био испланиран. Моја мисија није била у томе да спасавам монахиње из Девича, а ми смо то урадили. Сматрали смо да је то нормално. Ту на терену мењала се и природа наше мисије.

Дошли смо у духу „неутралности”, али смо тај дух јако брзо изгубили. Моји елитни војници, који нису били пристрасни ни према Србима нити према Албанцима из ОВК, дошли су да обаве своју мисију. Међутим, јако брзо су у таквим околностима

морали да заузму став, јер су били револтирани оним што су видели и оним што су разумели из целе ситуације.

Књигу почињете реченицом Франсоа Митерана која је упућена Бернару Анри-Левију из јануара 1993. године: „Док год ја будем жив, никада, слушајте ме добро, никада Француска неће ратовати против Србије.” Односи између држава никада нису црно-бели. Француско-српски дипломатски односи трају већ 180. година. Наш први ми-

Мислим да Европа није изашла као победник из те епизоде. Зато сам и написао књигу коју сам насловио „Европа је скончала у Приштини” јер мислим да се Европска унија потпуно дискредитовала у тој причи. Ништа није решено, нису решени никакви проблеми на Балкану, само су још више погоршани, још је више доливлено уље на ватру. То је за мене апсолутно неодговорна политика, у којој смо ми одиграли игру Сједињених Америчких Држава и Немачке.

О животу с официром који је као француски специјалац често био одсутан, ангажован у ратним зонама, сведочи његова супруга:

– Поносна сам на Жака. Дивим се његовим квалитетима, храбрости, племенитости, дивим се његовој природи. Он је правичан и велики хуманиста. Живот ми је био условљен његовим позивом, али кад сам се удавала, знала сам да се удајем за официра. Тачно је да сам имала тешке тренутке, остајала сам сама са децом, али такав сам живот изабрала. Често понављам себи да човек, како би био срећан, мора да обавља посао који га чини срећним. За Жака је његова професија била веома битна и ја сам то прихватила. Данас смо веома срећни, одлично се разумемо. Да би свет могао да напредује, потребни су племенити људи као што је Жак.

нистар војни био је Француз Иполит Монден. Француска и Србија су биле на истој страни у оба светска рата. Шта је то учинило да се став о Србији толико промени у Француској да од блиског ратног пријатељства, на крају тог истог века, Француска учествује у бомбардовању наше земље?

– То је кључно и тешко питање, о коме могу изнећи своје лично мишљење. Мислим да председник Ширак, који је могао Сједињеним Америчким Државама да каже „не” за време рата у Ираку, не смемо то да заборавимо, није био способан да то учини и за Југославију, јер је био у кохабитацији са својим премијером, тада Жоспеном. А ако добро осмотрите које су то политике одговорне за рат против Југославије, видећете да су то све социјалдемократе, на онај

или овај начин повезане са Клинтоновом администрацијом. Из тог разлога је Француска пратила тај покрет као да је у стаду оваца.

Где би биле те тачке „златног пресека” у француско-српским односима? Оне у којима једни другима можемо да дамо најбоље и највише?

– Ако говорите о француско-српским односима данас, треба их сагледати у европском оквиру, а када кажем „европски”, мислим на Европу која се по мени распростире од Бреста до Урала. Треба се извући из окрњене шеме Европске уније и све треба поново довести у равнотежу. Када се Европска унија љути на господина Орбана у Мађарској или на неког другог, јасно нам је шта стоји иза тога, увек је иза свега тога идентична политика у питању. Треба се извући из те замке да би се у потпуности поново осмислила европска геополитика и визија коју имамо о реалним европским интересима. У том тренутку ће француско-српски односи постати врло природни, Француска не треба да врши притисак на Србију због Косова, то је неподношљиво. Али Француска треба да помогне Србији да реши питање Косова, наравно. И Француска треба да буде на Западу најбољи савезник Србије као што је то Русија на Истоку, то је моје лично мишљење. Није такав случај, а могао би бити.

Како видите Балкан данас, као и положај Србије у њему?

– И ово је тешко питање. Балкан је одувек био турбулентно подручје, сви то знамо. Мислим да су Краљевина Југославије, а потом и Федеративна Југославија биле значајан фактор стабилности. Из тог разлога су Сједињене Државе дестабилизовале Југославију, да би је уништиле, да би је лакше распарчале. После приступања Црне Горе НАТО-у јасан је и конкретан ефекат те разорне политике. Данас Србија, коју волим из свег срца, поново проналази сву сво-

ју величину, своју стабилност. А што се Косова тиче, постоји резолуција УН која се зове Резолуција 1244, у којој стоји да је Косово део Србије, чему сви дипломатски напори који се улажу данас треба да теже да се то питање решава у том оквиру. Неприхватљиво је помислити на то да господин Хашим Тачи, који је неоспорно ратни злочинац, данас влада у покрајини Косово, то је недопустиво за Европљане.

Већ 2000. године напустили сте француску војску. Има ли искуство са Косова удела у тој одлуци?

– Да, наравно. Вратио сам се са Косова, а мој отац умро је два дана по мом повратку. Суочио сам се са неразумевањем француске војне хијерархије, која је била наклоњена мени, али која је сматрала да сам помало био компликован, да тако кажем. Објаснили су ми да постајем „случај за решавање”, не знам како другачије да се изразим, и то „тежак случај за решавање”. Отишао сам својом вољом.

Спасли сте многе српске животе, међу Србима стекли пријатеље. Ако се не варам, били сте и почасни гост на Балканском скоку пријатељства, радо виђени међу колегама падобранским ветеранима. Какво је данас Ваше мишљење о Србима?

– Рекао сам да је Србија моја друга домовина, то заиста и мислим. Увек сам срећан када долазим у Србију. Моја по-

Хришћанин сам, католик, имам многа грехова и то знам, али тежим да следим пут своје вере. И ништа ме више не погађа него кад видим да нека земља оде у некакву крајност и када видим цркву, као што је наша, да исто тако оде у некакву крајност. Зато високо ценим Српску православну цркву, која има и своје проблеме, то знам, али која се уопштено добро држи и која се идентификује са српском нацијом, а српска нација се идентификује са својом црквом. То треба сачувати.

родаца то јако добро зна. Ја једноставно волим Србију и волим Србе. Вероватно зато што постоје карактерне сличности између наша два народа, бар ја тако мислим. Што се тиче српске војске, сада познајем много официра. Братски су ме примили припадници 63. падобранске бригаде. Посебно захваљујући владици Јовану Ђулибрку, пуковнику Кузмановићу, који су моји пријатељи. Ту нема ничег изненађујућег. Војници, а посебно падобранци, деле осећања и вредности које су им заједничке, без обзира на то из које земље потичу.

Имали сте искуства са југословенском војском. Како видите Војску Србије данас, њену убрзану модернизацију?

– Мислим да српска војска брзо напредује, то је утисак који сам стекао гледају-

ћи споља. Мислим да има наклоност и подршку руске армије, што је по мени веома добро, јер руска војска поновно јача. Оно што бих лично желео, то је да буде много више сарадње између српске и француске војске јер су француски војници уопштено узевши врло наклоњени Србији и Србима. Дошао сам у Србију почетком 2019. године са пријатељем, младим генералом у пензији, да представимо вашем Генералштабу софтвер за симулацију тренинга трупа, реч је о чисто француском софтверу. Сматрам да би то могао да буде један од видова сарадње између српске и француске војске.

Како човека добрим делом одређује то у шта верује, занима ме шта је то у шта Ви успевате да верујете после девалвације многих вредности у савременом друштву?

– Одлично питање. Ако се све урушава, не значи да ћу ја престати да верујем у оно у шта верујем. Можда је претенциозно то што ћу рећи, али чини ми се да добро знам да одвојим добро од лошег. Хришћанин сам, католик, имам много грехова и то знам, али тежим да следим пут своје вере. И ништа ме више не погађа него кад видим да нека земља оде у некакву крајност и када видим цркву, као што је наша, да исто тако оде у некакву крајност. Зато високо ценим Српску православну цркву, која има и своје проблеме, то знам, али која се уопштено добро држи и која се идентификује са српском нацијом, а српска нација се идентификује са својом црквом. То треба сачувати.

Иза Вас је бурна и богата војничка каријера, највише награде Француске и међународне. Шта је то што је одредило Ваш живот, што га је учинило баш оваквим какав јесте?

– Ја сам производ историје свог живота.

Како бисте завршили реченицу: „Жак Огар је човек који...”

– Жак Огар је човек који ће умрети усправно. |

Фото: Александар Димитријевић

Пуковник Огар са епископом пакрачко-славонским Јованом Ђулибром